

דברי תורה והסלידות

י"ל ע"י מכון אהל אברהם

להוצאת ספרי מודינו הרב הגאון ר' אברהם בן ציון ביער שליט"א

רב דשכונת ריב"ל ב"ש

פרשת
משפטים - שקלים
כו שבט
תשפ"ג לפ"ק
גליון שצ"ט
שנה ט'

לעי"ג הגה"צ מוהר"ר מאיר רפאל ב"ר ניסן זצ"ל

קול השיעורים
ממורינו הרב שליט"א
073-371-8218

השכם להרגו

ביכורים לד'
ועי' נמי בתולדות יעקב יוסף (בפרשת כי תבוא), שהעיקר הוא הראשית, וז"ל שם: החכם אשר עיניו בראשו, יזהר בנפשו, ויזהיר בניו אחריו שיהי' הילדות ושחרות עיקר בעבודת הש"י, ולעמוד בקשרי מלחמות יצה"ר, ומביא שכן הוא כוונת התנא באבות (פ"ג מ"ב) הוי קל לראש, ועי"ש שמביא בשם האלשיך על משלי בפסוק חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו, ובעוד מקומות שהנערות הוא העיקר, ומביא נמי דברי חז"ל הנ"ל (מסכת ע"ז ט'). אשרי איש (תהלים קיב, א) אשרי למי שעושה תשובה כשהוא איש, וכן מביא מהוזהר הק' (ח"ג פז, רכו ב) על הפסוק מפני שיבה תקום (ויקרא ט, לב) שקודם שיבה תקום נגד יצה"ר, ועי' שם עוד מראי מקומות.
ומבאר דזה נקרא ביכורים דרך כלל, **שכן הוא בכל דבר**, בכל חושי אדם, יהי' ראשית לה', הן **בדיבור**, תינוק המתחיל לדבר ילמדו תחלה לשון הקודש (דברים לג, ד) תורה צוה לנו (סוכה מב א). הן **במעשה** יום ביאורו יהי' ראשית פרי האדם שילך לבית הכנסת קודם שיעסוק בעסקיו, והוא תועלת גדול לכמה דברים, שיוכל להתפלל בכוונה בלי מחשבה זרה וכיוצא בזה, מלבד מה שיצליח בעסקיו. וכן בשאר חושי האדם **בראי' ובשמיעה** **ובהילוך ובמישוש**. ישמע חכם ויוסיף לקח. גם במאכל ומשתה, ראשית ומובחר יתן לעני הגון, וכיוצא בכל דבר ודבר ימצא שיהי' ראשית לה', וזהו נקרא ביכורים. עכ"ל.

גופא בתר רישא אויל

ובאהבת שלום על פרשת החודש ביאר על הא דאיתא בשל"ה הקדוש (דרך חיים ד"ה והנה) על החודש הזה לכם ראש חדשים (שמות יב), דכל החודש כולו הוא כמו ראש חודש, ומבאר האהבת שלום דזהו המשך הפסוק, ראשון הוא לכם לחדשי השנה, פירוש שלא יעלה על לב איש לומר שזהו דווקא בחודש ניסן, אלא אפילו בשאר חדשים הוא כן, שאם יום ראש החודש אצלו כתיקונו אזי גם שאר ימי החודש נקראים ראש חודש, דבתר רישא גופא אויל (עירובין מא.), אך חודש ניסן הוא ראשון לכל החדשים בדבר זה, ועל כן ראוי ונכון לאיש המשכיל לראות להשיג על עצמו שיום

על הפסוק אם במחתרת ימצא הגנב וגו' אין לו דמים (ככ א), ופירש רש"י, כאן למדתך תורה, אם בא להרגך השכם להרגו.

נצחון על יצה"ר בהשכמה

איתא בתיקונים הקדוש (בהקדמה ח ע"ב יא). דקאי על הריגת היצר הרע בתפלה, על דרך הכתוב (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבוקר [אל המקום אשר עמד שם את פני ה' (ברכות כו ע"ב)], עיין שם דאשרי מי ששוחט את היצר הרע באותו זמן של קריאת שמע בתפילת שחרית לקיים בא להרגך השכם להורגו בתפילה שנאמר וישכם אברהם בבוקר.

הכל תלוי בראשיתו

ועי' בספר **אהבת שלום** בפרשתנו דמפרש גם באופן אחר, דהנה העיקר תלוי בהמחשבה הנקראת ראשית, דהעיקר הוא לקדש המחשבה הנקראת ראשית ובכור, ובוה יכול לפתוח פתח לנפשו לקיים רמ"ח מצוות עשה, (וכמו שביאר האהבת שלום בפרשת בא בפסוק (שמות יג ב) קדש לי כל בכור פטר כל רחם, דכשאדם רוצה לפתוח פתח לנפשו לקיים רמ"ח מצוות עשה, אזי העיקר הוא לקדש ולטהר המחשבה הנקראת ראשית ובכור, וזולת זה ילאה למצוא הפתח, ובוה מפרש שם קדש לי כל בכור, פירוש שצריך לקדש את המחשבה הנקראת בכור, כשרוצה לפתוח פתח לנפשו לקיים רמ"ח מצוות עשה, וזהו פטר כל רחם, ורחם הם אותיות רמ"ח)

והנה כמו כן **בהיום** הוא כך, דההשכמה נקראת ראשית, וכל הנהגת האדם בכל היום תלוי בהשכמה, והשכמה גופא מעלה היא, על דרך הכתובים (שמות לד ד) וישכם משה בבוקר, וישכם אברהם בבוקר (בראשית כב ג), ורבותינו ז"ל (פסחים ד.) אמרו מהאי קרא דאברהם זריזין מקדימין למצוות, וזה לעומת זה, גם בסטרא אחרא כתיב (בראשית לב א) וישכם לכן בבוקר, ויקם בלעם בבוקר (כמדבר כב יג. וזהו ב רכב ע"ב):

וגם **בשנים** יש כך, דימי הנערות נקראים השכמה וראשית, וכל השנים תלויים בימי הנערות, על דרך אמרם ז"ל (עבודה זרה יט.) אשרי מי שעושה תשובה כשהוא איש, ועל דרך (סוכה נג.) אשרי ילדותינו כו':

מבאר שם הפסוק קטן כגדול תשמעון דוהו כפל הכפי", דבשעת הגדלות יזכור הקטנות עי"ש באריכות)

שבת אחת

ומסיים דבפרט במצות שבת אזי בודאי צריך להרגיש התחדשות בכל פעם, ובכל שבת צריך להיות מחודש בתוספת אהבה בבחינת "היום" המורה על התחדשות, וכותב דעל כן נקראת שבת 'היום', על דרך הכתוב (שמות טז כה) ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה', היום לא תמצאוהו בשדה. ומוסיף פירוש נפלא "היום לא תמצאוהו בשדה", דבחינת "מציאה" יתכן בדבר שבא בלא טורח ויגיעה, אבל בחינת "היום" דשבת המורה על התחדשות, מן הנמנע לזכות אליה בבחינת מציאה. רק צריך מאוד לייגע עצמו בדבר.

ומתריך בזה מה דאיתא בש"ס (שבת קיח ע"ב) אלמלי משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד היו נגאלין, ובתיקונים הקדוש (ג.) איתא הנוסחא שבת אחת, ולפי הדברים הנ"ל מובן דאלו דברי אלקים חיים, כי כל שבת ושבת צריכה להיות בבחינת "שבת אחת", והיינו שבכל שבת צריך להיות מחודש בתוספת אהבה כאילו היא שבת ראשונה הנשפעת ממקור העליון.

ועיין שם דמי שזוכה לקבל השבת בבחינת התחדשות בתוספת אהבה, אזי זוכה שמתגלה אצלו מחדש האור הגנוז, מה שלא נתגלה בשבת הקדום, וזה שאמרו לנו רז"ל (שבת י ע"ב) במה שספרו לנו מאמר השי"ת למשה רבנו ע"ה, מתנה טובה יש לי בבית גנוי דייקא ושבת שמה, פירוש שעדיין הטוב גנוז לטובים, ומצד התחדשות בכל פעם מתגלה מחדש האור הגנוז, מה שלא נתגלה בשבת הקדום.

ויה"ר שזוכה לעבוד את השי"ת בתחדשות בכל פעם שמגיע המצות לידינו, ועי"ז לעשות לנו "ראשית" בכל זמן, ולהמשיך דרכו שכל הזמן יהיה כתיקונו, עד שנראה בעינינו ב"חדש" ימינו כקדם, בביאת גואלינו בב"א.

הראש חודש יהיה אצלו כתיקונו בעבודת השי"ת, ואזי יהיה נכון לבו בטוח בכל החודש כולו. ומוסיף דאפילו אם שעה אחת ביום ראש חודש כתיקונה, אזי יהיה בודאי אצלו כל החודש בבחינת ראש חודש, וכן הוא בראש השנה, וכן הוא בכל הראשים, שהעיקר תלוי בהתחלה ובהשכמה.

כל יום ויום בהתחדשות

ומ"מ עי' באהבת שלום, בפרשת כי תבוא, דמבאר בארוכה דאפשר וצריך לעשות "ראש" ו"התחדשות" כל פעם ופעם שמגיע המצוה לידו, ועי' שם דמבאר דתיבת "היום" מרומז על התחדשות על דרך שפירש רש"י בפסוק "היום הזה" ה' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה, וזה לשונו, בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוית עליהם, וכן על דרך שפירש רש"י בפסוק (דברים 10) אשר אנכי מצוך היום, שלא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה, שאין אדם סופנה, אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה, [וכמו שפירש"י בפסוק (שמות יט א) ביום הזה באו מדבר סיני, וזה לשונו, לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנו]:

וכותב שם וז"ל: על כן כל איש המשכיל צריך להכיר חסדי המקום בהתחדשות בכל פעם, כאילו היום נמשכו ונשתלשלו ממקור החסדים, ויהא הכל סובב על נקודה ראשונה, עכ"ל. והיינו החידוש דבדבריו, דכיון דזה בתחדשות לו כל הזמן, הרי הוא סובב על נקודה ראשונה.

ומבאר שם דכאשר בא האדם למדריגה גדולה והופיע עליו רוח ממרום בקדושה רבה ועצומה, זהו בוודאי חסדי המקום, כי לא יתכן זה מבלתי סיוע ועזר מהשי"ת ב"ה, על דרך מאמרם ז"ל (שבת קד.) בא לטהר מסייעין אותו, ועל דרך מאמרם ז"ל (קידושין ל ע"ב) אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו. ואזי צריך להכיר חסדי המקום עליו בהתחדשות בכל פעם, כאילו היום נשפע עליו להתעלות מקטנות המדריגות לרום המעלות, ובעת הגדלות צריך לשמוע הקטנות שכאשר בא לבחינת גדלות המדריגות, צריך לשמוע נקודה ראשונה כאילו היום היה בבחינת קטנות ונתעלה לגדלות, (ובזה

בניני הפרשה

כי תקנה עבד וגו'. לומר הנני מדבר בך לקונה כי תקנה, כי מצוה עשית כי על ידך פרע זה גניבתו כנודע מרבותינו ז"ל (במכילתא), כי על הנמכר בגניבתו ידבר פה, מה שאין כן בו שגנב ואשם שעל כן אדבר בו שלא לנוכח, שש שנים יעבוד ובשביעית יצא כו', אך דע איפה כי לא קנית כל מאומה. כי הלא כי תקנה עבד, לומר אל יעלה על רוחך שאתה קונה מי שהוא בן חורין שיחול קנייך, כי לא כן הוא, רק כי תקנה מי שהוא עבד אתה קונה כי אין לך בו קנין שעבוד עבודת עבד, כי לי בני ישראל עבדים, ובקנות אחד את חבריו ידמה לשני עבדי אדון אחד ובא אחד משניהם ונותן

אם כסף תלוה את עמי. או יאמר ע"ד מוסר כלפי שאחז"ל [אבות פי"ו] שבשעת פטירתו אין מלוין לו לא כסף וזהב, ור"ל אפי' הצדקה שעשה בכספו וזהבו לא ילונו כי על הרוב עושה זה ע"מ לקבל שכרו בעה"ז עשר בשביל שתתעשר וסלע זה לצדקה בשביל שיחי' בני והם נקראי' מלוה ה', אבל צדיקים גמורים אינו מלוה את ה' שיפרע לו אלא צדיק חונ"ן ונות"ן ולזה גם כספו ילונו לע"ל, וזה אם כסף תלוה את עמי אם תרצה שכספך ילווך אזי את העני עמך לא תהי' לו כנושה כמלוה אלא כחונן ונותן.

חתם סופר [תקפ"ו]

מחלה [כי כל החולאים בגוף ונפש רק ע"י אכילה ושתיה כמ"ש
בזהר מתגאה על" דב"נ וכמ"ש ושבעת השמרו כו'. ובשבת אכילת
מצוה כנ"ל]: **שפת אמת [תרל"א]**

זובח לאלקים יחרם בלתי לה' לבדו. דהנה ידוע ומוזכר בספרים
דהעיקר למסור נפשו עם כל התאות וכל המדות שלו להבורא
ית"ש וזה נקרא בשם זביחה ע"ד שאחז"ל זאת התורה אדם כי
ימות באוהל אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו
עליהן ר"ל שממית כל תאוותיו והנאותיו לשמו יתברך אבל העיקר
הוא שיהי' בתמימות בלא שום פני' דהיינו בשביל להגיע למדרגת
הצדיק ולהקראות בשם רבי כי אם שיהי' כוונתו לשם שמים בלבד
וסוף הכבוד לבוא וזהו זובח לאלקים ר"ל שזובח עצמו בשביל
להגיע למדרגת הצדיק המכונה בשם אלקים ע"ד ראה נתתיך
אלקים לפרעה יחרם אינו חשוב לכלום כי אם העיקר בלתי לה'
לבדו כנ"ל שמחויב להיות באמת ובתמים לשמו ית' כ"כ לי מחו'
יד"נ ה"ר ישראל מטאמשוב בשם כ"ק של ה"ה ה"ר יחיאל חתן
הרה"צ ה"ר ישכר דל מקאזניץ בשם רבינו הקדוש מלובלין
זאלה"ה **אור התורה**

מעות לעבד חבירו לקנותו לעצמו שלא קנה אותו, כי שניהם עבדי
איש אחד המה. כן הדבר הזה כעבד כאדוניו, עבדיו יתברך המה,
וזהו אומר כי תקנה עבד כו', כלומר כאשר תקנהו כבר הוא עבד
כי אדון יש לו, ואין רשות ביד עבד אדון אחד למכור עצמו לאחר.
אלשיך (בספרו תורת משה)

הנה אנכי שולח מלאך וגו'. כי כל ימי המעשה דכתיב ששת ימים
תעבוד. תעשה מלאכה. ואעפ"כ יש קדושה גנוזה גם בעשי' ממש
והוא בחי' מלאך ושליח כי כל דבר יש בו חיות מהשי"ת ונשתלח
לעולם כדי לעשות רצון השי"ת שיש מצות בכל מעשה האדם. רק
שנתלבש בעניני עוה"ז וצריך שמירה יותר אל תמר בו. רק לידע
כי גם זה מחיות השי"ת כי שמי בקרבו כו' ועבדתם את ה' כו' הוא
בחי' שבת בלי התלבשות המעשה כי שבת מעין עוה"ב ואז
והסירותי מחלה מקרבך כו'. וזה שא"צ בקשה על שום דבר בשבת.
וכתיב וברך את לחמך פי' להיות כל המעשים נמשכים אחר
עבודתו ית"ש מלשון הברכה והרכבה. וכן בגמרא נלמד ברכת
המזון מוברך את לחמך כו'. וכשהאכילה באופן זה. והסירותי

סיפור

אט אט הם מתחילים לעכל מה קרה, באיזה צרה צרורה הם הסתבכו.
בישורת האחרונה של ימי המנדט הגיעה פעולת המחותרות לשיאה ארגון
ה'הגנה' שנוקק לעוד ועוד 'ידיים עובדות', שאף לגייס לשורותיו כל בחור
יהודי המסוגל לאחוז נשק, כשאינם מפלים כמוזבין בין בחורי ישיבה לאחרים
מודי פעם הם יצאו במבצע פתע ל'גיוס משתמטים' שנעצרו ונלקחו בעל
כורחם לשורות המחותרת.

למרכה הצער היו ביניהם גם לא מעט בחורים מבתיים חרדיים שאולצו
לעזוב את הישיבות הקדושות ולהילחם במסגרת ה'הגנה' וזה מה שקרה
לצמד הבחורים דנן, נפתלי וידידו.

השעות עוברות, שני הבחורים כלואים בכיתה, אף פירור אוכל לא מוגש
להם, "עוד לא הנחנו תפילין היום" הם צועקים לשומר הניצב מעבר לדלת,
אך זה אוטם אוזניו משמוע "זה לא מעניין אותי".

בצר להם ניגשים השניים לחלונות הכיתה – תא המעצר שלהם ומתחילים
לזעוק לכל עובר ושב ברחוב, "לכו להודיע לראש הישיבה שלנו, ה"ה הרבי
בעל ה'נתיבות שלום' מסלונים זי"ע, שאנחנו עצורים כאן ואין לנו תפילין
להניח, לא אוכל ולא שתיה..."

לא עוברת שעה קלה ודפיקות נמרצות נשמעו בדלת, בפתח עומד לא אחר
ממנהל הישיבה, הגה"ח רבי דוד וויינברג, גיסו של ראש הישיבה, ובידיו זוג
תפילין ומאכל ומשקה לשני הבחורים.

חורף בירושלים של שנת תש"ח.

מתח רב שורר בכל פינה, הימים ימים גורליים, בארץ עדיין שולטים
האנגלים, אך ה'מחותרות' למיניהן מזנבות בהם ללא הרף, בפעולות חבלה
מוכאיבות, בדרישה לשחרר את אחיותו של המנדט הבריטי בארץ ישראל
אחת ולתמיד.

שני בחורים צעירים, בעלי חזות חסידית ירושלמית, צועדים ברחוב בדרכם
לבית תלמודם – ישיבת 'בית אברהם' של חסידי סלונים, אחד הבחורים
עונה לשם נפתלי הלברשטאם, לימים כ"ק האדמו"ר מטשאקאווא זצ"ל.

לפתע נעצר לידם רכב אזרחי בחריקת בלמים, כמה בריונים מגודלים גלויי
ראש מונקים מתוכו, מתנפלים על שני הבחורים וגוררים אותם בכוח אל
תוך הרכב.

"סע" קורא מישהו לנהג וזה פוצח בדהירה מהירה, ותוך כמה רגעים אין זכר
למה שאירע כאן.

הרכב לא התרחק יותר מדי, אחרי דקה של נסיעה הוא נעצר בחזיתו של
בניין 'תלמוד תורה' בגבול שכונת בית ישראל – רחוב שמואל הנביא,
שהוסב למעין 'בית מעצר' של מחתרת ה'הגנה', שני הבחורים מורדים
מהרכב, משל מדובר בשני אסירים כבדים, מוכנסים לאחת הכיתות והדלת
ננעלת אחריהם ללא אומר ודברים.

שני הבחורים נסערים ומבוהלים עד עמקי נפשם.

של בעל הדברי חיים' מצאנו זי"ע, הגיע לביקור נדיר מעיר מגוריו בגליציה למדינת הונגריה.

סביב בית אכסנייתו של הצדיק משתרך עד מהרה תור ארוך של יהודים, עמך ישראל וזקוקים לישועות, המונים מצטופפים ליד הדלת שעות ארוכות כשכל מבוקשם הוא להיכנס אל האורח הצדיק למסור לידו 'קוויטל', לבקש ברכה, לשאול עצה.

בין ההמונים נמצא גם ר' אברהם, יהודי תושב מונקאטש שאינו נמנה כלל על עדת החסידים, למען האמת הוא לא תכנן כלל להיות כאן, להידחק בין ההמונים, אלו חבריו הטובים שאמרו לו "בנו של הדברי חיים' נמצא כאן בעיר ואתה לא תלך אליו?", אז הוא הלך.

אחרי המתנה ממושכת מחוץ לאכסניה הוא נכנס פנימה, לחדר המתנה. כאן בפנים הוא פגש במשמש בקודש, יהודי נשוא פנים, שהסביר לו ש"בטרם נכנסים אל הצדיק נהוג לכתוב 'קוויטל' בו מזכירים את שמות בני המשפחה, והבקשה".

"אבל אין לי שום בקשה" הצטחק ר' אברהם, "ברוך ה' לא חסר לי כלום". בסופו של דבר הסכים ר' אברהם לכתוב את שמו בקוויטל, הוא צירף לו 'פדיון נפש' של שתי רייניש ונכנס אל הרבי משינאווא, לקודש פנימה.

הצדיק משינאווא קורא בעיניו הטהורות את הקוויטל, אחר מגביה את מבטו לעבר ר' אברהם: "מה בקשתך?" "רבי" מכחך ר' אברהם בגרונו במבוכה, "אין לי שום בקשה, יש לי ב"ה כל טוב, לא חסר לי מאומה בחיים, יש לי בריאות, נחת, פרנסה בשפע, אמרו לי שיש צדיק בעיר, בנו של הרה"ק מצאנו, וראוי להיכנס אליו, לכן באתי אליו, לכבדו".

הצדיק משינאווא האזין לדבריו בקשב ולאחר מכן הרעיף מברכות קדשו על ר' אברהם שהשיב 'אמן' בהכנעה על הברכות הטובות ויצא ביראת כבוד מן החדר.

עברו שנים, באחד הימים הגיעה הידיעה הקשה לעיר מונקאטש "ניצחו אראלים את המצוקים" הרבי הקדוש משינאווא זי"ע נסתלק לישבה של מעלה, אבל כבד ירד על העיר, שכן רבים מתושביה החסידיים היו קשורים לבית צאנו ושינאווא.

חודשיים עברו מאז הסתלקותו של הצדיק, באחד הלילות עולה ר' אברהם על יצועו, עוצם את עיניו וחזיון פלאים נגלה מולו: בחלומו הוא רואה את הרבי משינאווא, בדיוק כפי שהוא זוכר אותו מאז, מאותו ביקור יחיד שלו באכסנייתו, כאן במונקאטש.

"אני רוצה להכיר לך טובה על דמי הפדיון שנתת לי בשעתו, שתי רייניש" פונה אליו הצדיק, "לכן, באתי להודיע לך שהתפילין שהגד מניח, פסולות הן, גם התפילין דרש"י וגם התפילין דרבינו תם, שתיהן פסולות" סיים הצדיק את דבריו והחזיון תם.

כשהתעורר ר' אברהם משנתו הוא זכר היטב את החלום, אך מיהר לבטל אותו, "חלומות שווא ידברו", לא צריך להתייחס, אחרי תפילת שחרית סיפר לידידיו על החלום המוזר שהיה לו, בציפייה שגם הם יצטרפו לתגובה המבטלת שלו, אך הם הפתיעו אותו, "זה לא דבר של מה בכך" אמרו לו חבריו, "אתה הרי באמת זכית לפגוש את הרבי משינאווא, ועכשיו בחלום

בשעת ערב מאוחרת נפתח הדלת, "בואו, צאו, אתם הולכים להישפט" נידב להם אחד הבחורים פיסת מידע.

הרכב הוביל אותם לבניין מסוים ברחוב יפו ששימש כבית המשפט של ההגנה.

אולם בית המשפט היה מלא באנשים משלל גווני הקשת היהודית בירושלים, כולם נעצרו בעוון אחד: השתמטות.

על במה מוגבהת ישבו שלושה שופטים מטעם ההגנה ודנו את כל המשתמטים מגוים.

"הלברשטאם נפתלי" קורא מישהו בשמו של אחד הבחורים דן ורומז לו לגשת אל השופט.

השופט חבוש הכיפה מביט ברשימה שבידו, פניו מזדעפות פתאומית, "הלברשטאם נפתלי? מי הביא את המ'שוגע' הזה לכאן? אתם לא רואים שהוא לא כשיר לשירות בצבא? ואתה" פונה השופט אל הבחור השני, "אתה בטח שומר עליו, אתה המלווה שלו, לכו שניכם הבייתה, אתם פטורים משירות".

שני הבחורים הביטו זה בזה נדהמים, מבינים טוב מאוד שהשופט האלמוני הזה החליט לשחרר אותם באמתלא מגוחכת זו, אך לא מבינים מדוע.

תוך כמה דקות מצאו שני הבחורים עצמם מחוץ לבית המשפט כשמכתב שחרור בידם, הם חזרו שמחים וצוהלים לשיבתם, כשהם עצמם לא יודעים להסביר כיצד קרה הנס.

שנה חלפה, הבריטים נעלמו מן הארץ, מחתרת ההגנה עברה אף היא מן העולם, באחד הימים כשצעד הבחור נפתלי הלברשטאם ברחובה של עיר ירושלים הוא פוגש בפנים מוכרות, אדם חבוש כמגבעת קש לבנה, חליפה אפרפרה, האיש מוכר לו מהיכן שהוא, אחרי רגע הוא נזכר והצטמרר: "זה השופט!", זה השופט מההגנה ששחרר אותו בהצגה מתוחכמת.

"קוראים לי נפתלי הלברשטאם" חצה הבחור את הכביש וניגש אל השופט בדימוס, "כבודו עשה לי טובה גדולה לפני כשנה, שחררת אותי מהגיוס בלי סיבה אמיתית.

האם מותר לי לדעת מי אתה, מה השם שלך, ולמה עשית זאת למעני?" האיש מולל בעצבנות את סנטרו המגולח, לא התחשק לו בכלל להמשיך בשיחה הזו.

"עזוב, מה זה משנה איך קוראים לי, מה אכפת לך למה עשיתי את זה". אך הבחור לא הרפה, "בבקשה ממך, אולי אוכל לגמול לך טובה יום אחד על הטובה שעשית לי"...

"טובה?" התפשט חיוך מריר על פני השופט, "איך בדיוק תוכל אתה, בחורצ'יק צעיר, לגמול לי טובה?" "הרבי משינאווא היה יכול להכיר טובה! אבל אתה!?"

המילים האחרונות הקפיצו את הבחור הצעיר, "מה, מה אמרת? מה לך ולדודי זקני, טוב" נכנע האיש כשהוא מתחיל לצעוד לעבר ספסל רחוב סמוך, "בוא ואספר לך את הסיפור המלא".

תכונה חגיגית מפוזת בעיר 'מונקאטש' שבהונגריה: "צדיק בא לעיר" סחים יהודים זה לזה: הרבי הקדוש ר' יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע, בנו הגדול

שיעורי הלכה

ממורינו הרב שליט"א

הלכות ד' פרשיות / חלק א'

תורה אחד⁹. ויש אומרים שאין תשלומין לפני מנחה¹⁰ ויש אומרים דבג' פרשיות אין תשלומין אבל בשבת זכור יש תשלומין לפני מנחה¹¹, (ועיין בשאלה הבאה, לענין לקרותה בשבת הבאה)

ה. אם שכחו לגמרי באחד מן הד' פרשיות לקרות הפרשה, ולא נזכרו באותו שבת, יש אומרים שאין תשלומין בשבת הבאה¹² ויש אומרים שיש תשלומין¹³ ולשיטה זו אם פורים חל ביום ו', נמצא דשבת השני' שאחרי שבת שקלים, הוא פרשת תצוה, יקרא האחרון עד אחרי פרשת השקלים שבפרשת כי תשא, ואח"כ יקראו פרשת זכור¹⁴, ויש אומרים שבשבת פרה יש תשלומין¹⁵ ובשבת הלוי פסק שקוראין בלי ברכה.

ו. קטן י"א שאין עולין למפטיר¹⁶ וי"א שעולין¹⁷ ובמקום שנהגו להקל יש להם על מה שיסמוכו, ואין למחות בידם¹⁸.

ב) אם כבר אמר הפטרה של סדר השבוע בברכותיה, ורק אח"כ נזכרו, צריכים לחזור ולהוציא ס"ת, ולקרות הפרשה בברכה לפניה ולאחריה, וגם יאמרו אח"כ קדיש⁵, ויפטיר בנביא את הפטרה השייכת לפרשה, בלא ברכה לפניה ולאחריה⁶.

ג) אם נזכרו אחר שהתחיל לברך על הפטרה, נחלק דינו לשנים, דהיינו,

א) אם לא אמר השם, יפסיק ויוציא ס"ת אחר לפרשת היום (כדלעיל בהלכה א).

ב) ואם כבר אמר השם, יגמור הברכה שלפני הפטרה, ויאמר קצת פסוקים מהפטרת השבוע⁷. ויוציאו ס"ת ויקרא עולה אחד מענינו של יום, ואחר ברכה אחרונה יאמר קדיש, ויקרא הפטרה בלא ברכה לפניה, ויברך את הברכות שלאחריה.

ד) אם נזכרו לפני מנחה, יש אומרים שיש תשלומין עד סוף היום⁸, ומ"מ יוציאו רק ספר

א. ר"ח; אדר הסמוך לניסן מוציאין שני ספרי תורה בא' קורין לו' בפרשת היום, ומניחין ס"ת השני אצלה ואומר ח"ק, ומגיביהן וגוללין ספר הראשון, ובשני קורא למפטיר פרשת שקלים שהיא פ' כי תשא עד ועשית כיור נחושת¹.

ב. חל ראש חדש בתוך ימי השבוע ואפי' בערב שבת, מקדימין לקרות פרשת שקלים בשבת שלפניו².

ג. מפטירין ויכרות יהודע³.

ד. אם שכחו הצבור לקרות פרשת שקלים (וה"ה בשאר השלשה פרשיות) ונזכרו בשבת זו שקורין אותו, תלוי מתי נזכרו.

א) אם נזכרו מיד אחר שבירך ברכה אחרונה על התורה, יוציאו ס"ת אחרת, ויניח אצל הראשונה ויאמר קדיש⁴. ואח"כ יקרא אחר שהוא ג"כ יפטיר מענינו של יום בברכותיה.

⁸ כן פסק בספר התעוררות תשובה (ח"ד סי' סח) והטעם שסובר שעד סוף היום יכול לקרות הוא כמו שפסקו הפוסקים בסימן קל"ה (עי"ש מ"ב סק"א) דקריאת התורה בדיעבד זמנה כל היום. ועיי"ש בשעה"צ סק"ג.

⁹ עי' שם בספר שמסיים שכדי שלא יהיה דבר התמוה לרבים להוציא שני ספרי תורות במנחה, יקראו במנחה בפ' תרומה שנים, כהן ולוי, ואחר שבירך השני ברכה אחרונה, יגללו הס"ת לפ' כי תשא, כי היא סמוכה מאוד, ויקראו לשלישי פ' שקלים.

¹⁰ כן הוא דעת החיד"א בברכי יוסף ס"ג, וכ"כ בשו"ת יוסף אומץ (סי' כז) שכבר עבר זמנו לפי שלא תיקונוה אלא בשחרית.

¹¹ כן פסק בשו"ת מהרש"ג ח"ב סי' צב, דהא דאין משלימין לפני מנחה, הוא רק לענין שאר פרשיות שאינם מן התורה, אבל פרשת זכור (כיון דהוא מה"ת - לכמה פוסקים), כתבו הפוסקים שישלים במנחה.

¹² כן כתב השערי אפרים, דאם אירע שלא קראו פרשה אחת מארבע פרשיות הנ"ל מענינו של יום

ציבור והיו מביאים אותם בחודש אדר כדי שיוכלו ליקח בהם קרבנות להקריבם מניסן ואילך שמא מקריבים רק משל תרומה חדשה כמו שנתבאר ואנו משלימין פרים שפתינו בקריאת הפרשה של ' כי תשא' דכתיב בה ענין השקלים כמו שאמרו בגמרא (מנחות קי) אמר רבי יצחק מאי דכתיב (ויקרא ו) זאת תורת החטאת, וזאת תורת האשם, כל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת וכל העוסק בתורת אשם כאילו הקריב אשם, (מ"ב).

² סי' תרפ"ה סעי' ה'.

³ והוא בספר במלכים ויש מתחילין מכן שבע שנים ששם מדובר בענין השקלים.

⁴ שכן הדין כשמוציאים שני ספרים שצריך להניח שניהם על הבימה ולומר עליהם קדיש.

⁵ כדי לומר קדיש גם על ספר זה.

⁶ שהרי כבר קרא בנביא בברכה.

⁷ והטעם הוא, כדי שתהיה לברכה מקום לחול, ואם יקרא בתורה את פרשת היום, ויקרא את הפטרה רק לאחריה, נמצא שהפסיק בין הברכה לקריאת הפטרה.

¹ דאמר קרא בסיום פרשת מוסף של ראש חודש זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה והאי לחדשי' יתירא הוא אלא אמרה תורה יש לך חודש שאתה צריך לחדשו בהבאת עולות תמידין ומוספין מתרומה חדשה כלומר שמחודש זה והלאה יבואו קרבנות התמידין והמוספין ממצות החדשות שנתרמו וזהו ניסן בכל שנה מניסן עד ניסן יש להקריב ממצות שנתרמו לשם זמן זה ובניסן שלאחריו שוב יש לתרום תרומה חדשה לקרבנות שיקריבו עד ניסן הבא דגמרינן בגמרא בגזירה שזה שחודש זה הוא חודש ניסן שעל חודש ניסן נאמר (שמות יב) בראשון הוא לכם לחדשי השנה ולמדו 'שנה' 'שנה' בגזירה שזה וכיון דבניסן בעי לאקרוי מתרומה חדשה לכך מקדימין ומשמיעין על השקלים באדר הסמוך לו שביצאו שקליהם בראש חודש ניסן בומן שבית המקדש היה קיים היו בית דין שולחים שלוחים באחד באדר לכל ערי ישראל ומכריזים שיביאו העם את שקליהם למקדש לפי שכל אחד מירשאל חייב ליתן מחצית השקל ככל שנה ושנה לקרבנות

ולא נזכרו עד אחר השבת אין לה תשלומין לשבת הבאה דכיון שתיקנו חכמים לקרות הפרשיות בשבתות אלו אין לקיימן אלא כתיקונן. וכן ביאר בספר גינת וורדים כלל א סי' לה – לו, שממנו מקור דין זה, וז"ל השו"ת גינת ורדים: ולענין תשלומין בשבת הבאה נראה לומר דכיון דעבר עיצומו של יום שתיקנו חז"ל לקרות בו פרשת שקלים אין לנו לחדש מדעתנו לקרותה בשבת הבאה וקורא אני על זה עבר יומו בטל קרבנו, וע"כ לא אמרו להשלים לקרות הפרשה בשבוע שלאחריו [בשאר ימות השנה, כשהפסידו לקרות הפרשה] רק הפרשה דסידרא, דבאה אין קפידא אם יקרא פרשה זו בזה השבת או בשבת אחרת, וכבר מצינו שיש מקומות דגמרין את התורה לשלש שנים, וא"כ נקוט מהא, דלדידן נמי אין קפידא בדבר, אם יקרא פרשה זו בשבת זו או בשבת אחרת, משא"כ בפרשת המועדות (בשלוש גלגלים) שצריך לקרות כל פרשה בזמנה הראוי לה, ושאר קריאות נמי הוו דכוותיהו, ואין ראוי לקרותם בשבוע אחרת, דאין זה מענינו של יום, ואפי' דפרשת סדר השבוע עצמו, כבר כתב מהריק"ש שלא נהגו להשלים ולקרותה בשבת שלאחריה, והשתא הוו הדברים ק"ו לנידון דידן, דקריאת פ' שקלים קבעוה לקרותה קודם ר"ח אדר, וא"כ כיצד יקראוה בשבת שלאחריה, והוי כקורא פסוק שלא בזמנו, ואין לך אלא מה שאמרו חז"ל שהקדימו לקרות פ' שקלים, אפי' כשיחול ר"ח אדר להיות ביום ו', דלא בצרי יומי שלחנות,

כדאיאת בפ' בני העיר (דף ל'), דכל מדות שקבעו חז"ל, הם בכיוון, וראוי לנו למיעבד מצדקי לדחות שלא לקרות בשבוע שלאחריה, משום חשש ברכות לבטלה, ושב ואל תעשה עדיף, והנלע"ד כתבתי. והובאו דבריו בגליון רעק"א כאן וכן בבאר היטב בקיצור.

¹³ כן הוא בשו"ת התעוררות תשובה הנ"ל (או"ח חלק ד' סימן סח) וז"ל: אם נזכרו אחר השבת ויכולו לקרות פ' שקלים לשבת הבאה, כי טעם הקריאה להשמיע על השקלים, וקיבוץ השקלים היה עד חדש ניסן כמבואר במתני'.

¹⁴ כ"כ שם בשו"ת התעוררות תשובה הנ"ל, וז"ל: אבל אם חל פורים בערב שבת, שאז בשבת שניה קורין פ' זכור, ופרשת השבוע הוא פרשת תצוה, יוכל האחרון לקרות פ' שקלים הסמוכה לפ' השבוע, ואח"כ יקראו בס"ת השני' פ' זכור.

¹⁵ כ"כ בכף החיים (אות קמו) שאם עבר שבת אין לה תשלומין, אבל אם שכחו פרשת פרה יקראוה לשבת הבא קודם פרשת החדש.

ועיין בשו"ת מהר"ם שיק (אורח חיים סימן שלה). שהביא מגליון המגן אברהם החדשים [סימן תרפ"ה] בשם אשל אברהם, שהביא בשם תשובות בית דוד סימן ק"ו, דאם שכחו לקרות פרשת פרה יקראו אותה שבת הבאה בפרשת החדש.

¹⁶ ספר המנהיג בהל' חנוכה דק"ה סע"א, בשם ר"ת. שו"ת הריב"ש סי' לה וסי' שכו.

ובאליה רבה אות ח' כתב להחמיר גם בארבע פרשיות שלא יעלה קטן יעו"ש. וכן העלה בתשובת פרח שושן כלל א' סימן ח' דהקטן לא יעלה בארבע פרשיות יעו"ש, והביאו בחידושי רבי עקיבא איגר. ¹⁷ מרדכי הובא בכ"י סי' רפב. מהרי"ל סי' קסז. הרמ"א בהגה סי' רפב ס"ד. הב"ח סי' תרפח. ובתשו' הב"ח סי' קנח. כנה"ג סי' רפב בהגב"י. וע"ע בשו"ת דבר משה ח"א חאו"ח סי' כ, ובשו"ת גדולת מרדכי סי' ד, ובשו"ת באר המים סי' טו.

¹⁸ אמנם עיין בברכי יוסף סימן רפ"ד אות ב' מה שהאריך בזה וסיים וז"ל נראה לענין הלכה שהנהוגים שקטן מפטיר וקורא בפרשת המוספין אין למחות בידם ולערער עליהם וינהגו כמנהגם דהכי מוכח מהרא"ש והמרדכי ומהר"ם, וכן הסכימו רבנן בתראי מהרש"ל ומור"ם והב"ח והט"ז סימן תרפ"ה והכנסת הגדולה והגנת ורדים כלל א' סימן ל"ו, ומהרי"ל נמי בתשובה סימן קס"ז כתב רבותינו התירו כיון דהכל עולין למנין שבעה, וקצת נראה דדעת מרן הכי הוי מדסתם וכתב בשלחן ערוך (סימן רפ"ד סעיף ד') קטן יכול להפטיר ולא חילק אף שיש לדחות, אמנם בפרשת זכור ראוי שיפטיר גדול כיון שמהרי"ל גמגם ומהרש"ל והכנסת הגדולה אפיקו לפרשת זכור מכלל, אבל אם עלה קטן אף בפרשת זכור לא ירד כדמוכח מהרא"ש וכסברת מור"ם והב"ח והט"ז יעו"ש. והביאו הכף החיים על או"ח סימן רפב.

המשך הסיפור (מלאכה 4)

ראית אותו בדיוק כפי שזכרת אותו, אם כך מה איכפת לך למסור את התפילין שלך לבדיקה?."

ר' אברהם לא לקח את הדברים ברצינות גדולה, אך בכל זאת, כיהודי ירא וחרד לא יכול היה להתהלך עם חששו, ולו הקלוש ביותר, שהתפילין שלו פסולות, עוד באותו יום הלך בצנעה, בלי פרסום רב, לסופר המתגורר בקצה העיר מונקאטש ומסר לו את התפילין דרש"י שלו לבדיקה.

הסופר חלץ בזהירות את הפרשיות מהבתים, החל לעבור אות אחר אות, ופתאום נפלטה מפיו צעקה מוזועזעת: "התפילין שלך פסולות, הן פסולות לגמרי!" לנגד עיניו הקרועות של ר' אברהם הוא הצביע על פסול, שחור על גבי לבן, באחת הפרשיות.

ר' אברהם נדהם עד עמקי נשמתו, "הרבי משינאווא צדק" מלמל לעצמו, "מה אמרת?" נדרכו חושיו של הסופר, ר' אברהם סיפר לו על החלום והסופר הנרעש ביקש מיד לקבל לבדיקה גם את התפילין דרבינו תם שלו, שהרי הרבי אמר שגם הן פסולות.

ר' אברהם, שכפי שלמדנו להכיר, זהיר היה, הלך לסופר סת"ם אחר, בקצה השני של העיר, שבוודאות לא שמע כלום על החלום שלו, נתן לו לבדוק את התפילין דרבינו תם שלו, והמחזה חזר על עצמו, "התפילין האלו פסולות"

הזדעק הסופר לאחר הגהה מהירה, כעת כבר לא נותר לר' אברהם ספק, החלום היה חלום אמת, הרבי משינאווא טרח וירד מעולם האמת, חודשיים בלבד לאחר הסתלקותו, כדי לגמול טובה ליהודי שהעניק לו שתי רייניש, להצילו מלהיות 'קרקפתא דלא מנח תפילין', ר' אברהם כמובן רכש לעצמו שתי זוגות תפילין חדשות ומהודרות, כשהוא מודה לה' שזיכה אותו לקיים מכתב ואילך את המצוה כהלכתה.

חלפו עוד כמה שנים, ר' אברהם הזדקן ונחלש, הגיעה שעתו להחזיר את נשמתו ליוצרה, זמן קצר לפני פטירתו קרא ר' אברהם לבנו ואמר לו: רואה אני שימיי ספורים ברצוני לספר לך סיפור שקרה לי, סיפור אמת, שחשוב לי שתשמע, "אני מבקש ממך" סיים ר' אברהם באוזני בנו, לאחר שסיפר באוזניו את הסיפור הזה, "אם יום אחד תוכל להשיב טובה לצאצאי בית ה'לברשטאם" – אל תחשוך מאומה למענם, תגמול להם בחזרה טובה, אני חייב להם", "אני הוא בנו של ר' אברהם" סיים ה'שופט' באוזני הבחור נפתלי ה'לברשטאם, "כששמעתי שאתה נמנה על בני משפחה זו, נזכרתי בצוואתו של אבי ז"ל ועשיתי כמצוותו, שחררתי אותך לאלתר מ'המתרת', כהכרת הטוב לאותו צדיק."

מפי בעל המעשה כ"ק מרן האדמו"ר מטשאקאווא זי"ע.